

**Eerste Schreden
in het Occultisme**

H. P. Blavatsky

**ACN
046**

**Koninklijke Bibliotheek
's-Gravenhage**

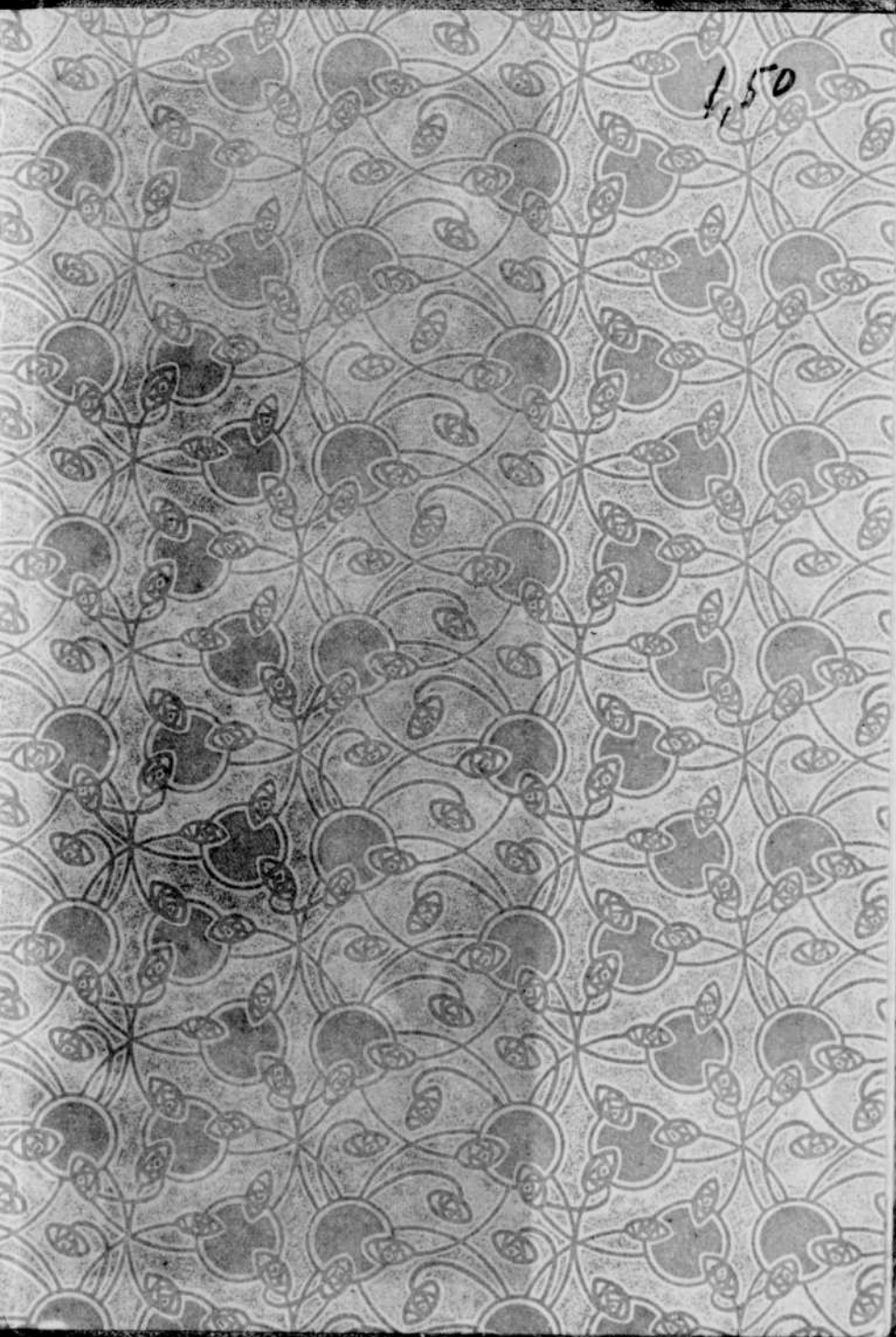
in bruikleen van de
**Theosofische Vereniging
Nederland**

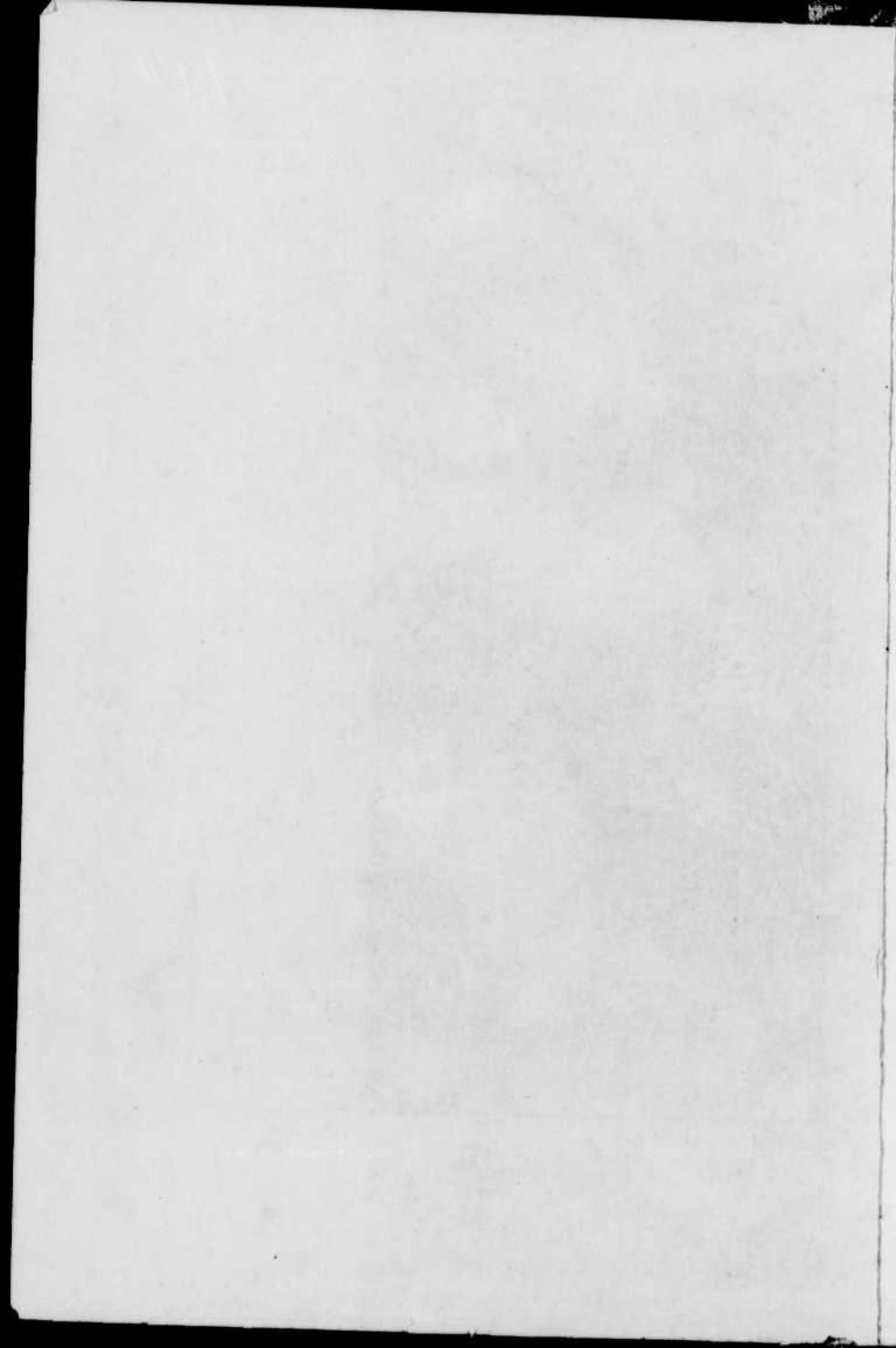
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

1004 3344

1,50

EERSTE SCHREDEN
IN HET OCCULTISME

TYP. DUWAER & VAN GINKEL -- AMSTERDAM.

ACN
046

EERSTE SCHREDEN IN HET OCCULTISME

I. PRAKTISCH OCCULTISME

DOOR H. P. B.

II. OCCULTISME VERSUS OCCULTE KUNSTEN

DOOR H. P. B.

1909.

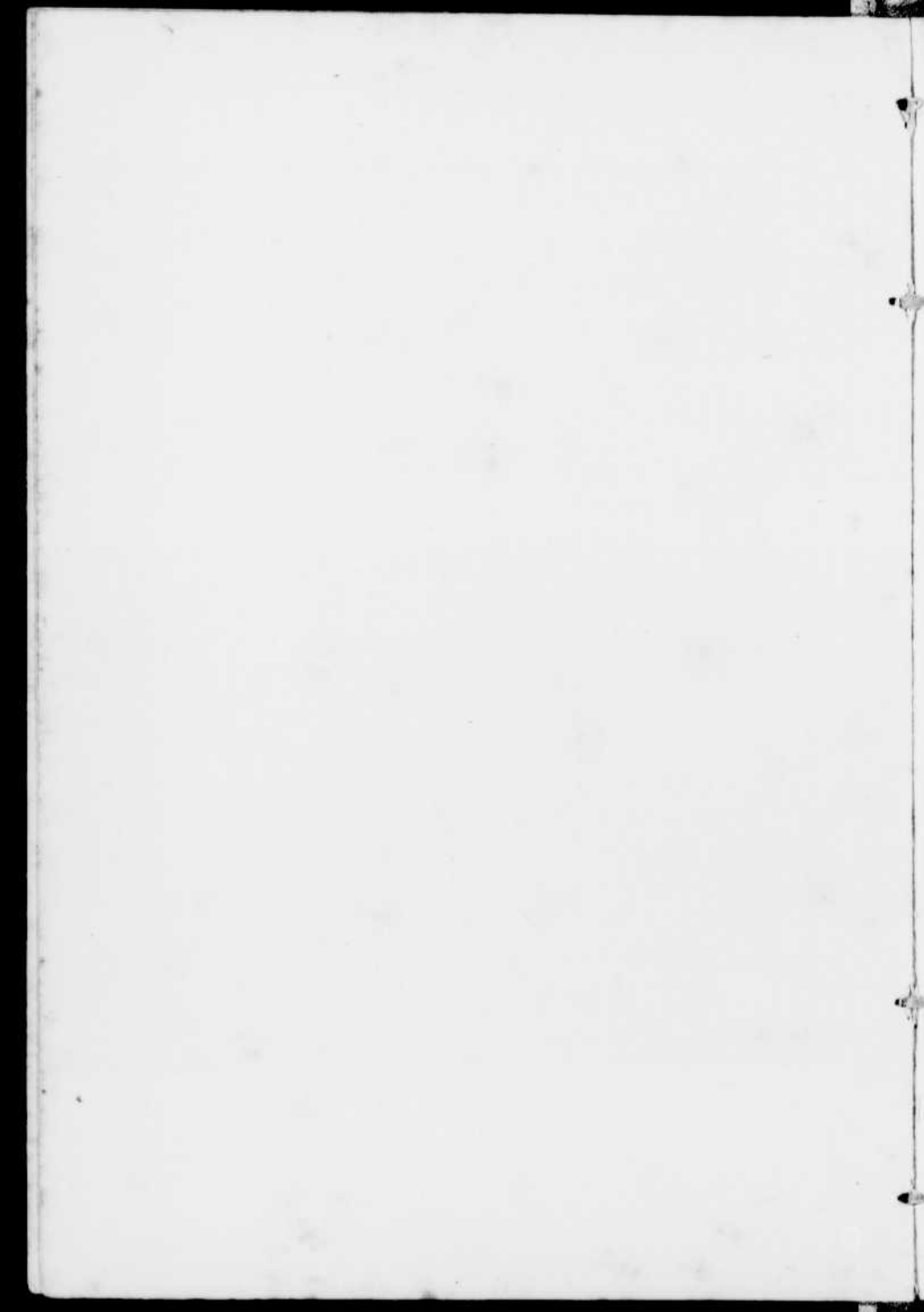
Uitgave van de N. V. Theosofische Uitgevers-
Maatschappij :: Amsteldijk 79 :: Amsterdam

VOORWOORD.

Deze artikelen zijn van zoo groote waarde voor al degenen die wenschen zich voor te bereiden voor het Leerling-schap, dat ik ze gaarne liet herdrukken uit Lucifer teneinde ze binnen het bereik van alle bestudeerders te brengen.

ANNIE BESANT.

PRAKTISCH OCCULTISME.

VAN BELANG VOOR STUDEERENDEN.

ER zijn velen die praktisch onder-
richt wenschen in het Occultisme:
derhalve is het noodig eens voor
al uiteen te zetten, —

a. het inwezenlijk verschil tusschen theo-
retisch en praktisch Occultisme, of van
hetgeen algemeen bekend is als Theosofie
aan de eene zijde en Occulte Wetenschap
aan de andere, en

b. den aard der moeielijkheden welke de
studie van laatstgenoemde met zich brengt.

Het is gemakkelijk om Theosoof te
worden: "Elk mensch van gemiddelde
verstandelijke vermogens en een neiging
tot het bovenzinnelijke, van zuiver, onzelf-
zuchtig leven, die meer vreugde vindt in

*toech gele-
delijke over-
gang.*

het helpen van zijnen buurman dan in het zelf hulp ontvangen; iemand die immer gereed staat zijn eigen genoegens ter wille van andere menschen op te offeren; en die de Waarheid, Goedheid en Wijsheid om hun zelfs wil liefheeft, niet ter wille van de voordeelen die zij kunnen schenken — is een Theosoof'.

*Del E. S. Book,
Book no. 1
Gardner's*

Maar het is een geheel andere zaak zich op het Pad te plaatsen dat leidt tot de kennis van datgene wat goed is om te doen, tot de juiste onderscheiding tusschen goed en kwaad; een Pad dat den mensch ook voert tot dat vermogen waardoor hij het goede dat hij wenscht kan doen, vaak zonder schijnbaar zelfs een vinger te verroeren.

Buitendien is er een belangrijk feit waarmee de bestudeerder moet worden bekend gemaakt, dat namelijk de Leeraar terwille van den Leerling een ontzaggelijke bijna grenzenlooze verantwoordelijkheid op zich neemt. Van de Guru's van het Oosten die in het openbaar of in het ge-

heim leeraren tot de weinige Kabbalisten in Westersche landen, die het ondernemen de beginselen der Heilige Wetenschap aan hunne leerlingen mede te deelen — terwijl de Westersche Hierofanten vaak zelf onwetend zijn van het gevaar dat zij loopen — staan al deze “Leeraren” onder dezelfde onveranderlijke wetten. Van het oogenblik dat zij werkelijk beginnen te leeraren, van het oogenblik af dat zij hun leerlingen het een of ander vermogen verleen, hetzij psychisch, mentaal of fysiek, nemen zij zelf al de zonden van dien Leerling in verband met de Occulte Wetenschap op zich, zoowel de zonden begaan door het bedrijven als door het nalaten van iets, tot het oogenblik dat de inwijding dien Leerling tot Meester maakt, en hij op zijn beurt verantwoordelijk wordt. Er is een vreemde, mystieke, godsdienstige wet die zeer geëerbiedigd en streng wordt opgevolgd in de Grieksche Kerk, half vergeten in de Roomsche Katholieke en geheel en al verloren is gegaan in de Protestantsche: zij

dateert uit de vroegste dagen van het Christendom en heeft haren grondslag in de zooeven vermelde wet waarvan zij het symbool en de uitdrukking was. Dit is het dogma van de absolute heiligheid van de betrekking tusschen degenen die peet-oom en peet-tante zijn van hetzelfde kind. *)

Deze nemen stilzwijgend alle zonden van het pasgedoopte kind op zich — (het gezalfde evenals bij de inwijding, inderdaad een mysterie) — tot op den dag dat dit kind een verantwoordelijk wezen wordt dat goed en kwaad kent. Derhalve is het duidelijk waarom de "Leeraren" zoo terughoudend zijn en waarom van de

*) Het verband dat aldus is gevormd wordt door de Grieksche Kerk als zoo heilig beschouwd dat een huwelijk tusschen den peet-oom en de peet-tante van hetzelfde kind voor de ergste soort van bloedschande wordt aan gezien, voor onwettig gehouden en door de wet wordt ontbonden: en dit absolute verbod strekt zich zelfs uit tot de kinderen van de peet-tante ten opzichte van die van den peet-oom en omgekeerd.

“chela's” wordt geeischt dat Zij zeven jaar op proef zullen dienen om te bewijzen dat zij geschikt zijn en om de eigenschappen te ontwikkelen noodig voor de veiligheid van Meester en leerling beide.

X Occultisme is geen magie. Het is vergelijkenderwijs gemakkelijk het kunstje te leeren van tooverspreuken en de methoden om de ijlere, maar toch nog stoffelijke krachten der fysieke natuur te gebruiken; de vermogens van de dierlijke ziel in den mensch zijn spoedig opgewekt, de krachten die zijn liefde, zijn haat, zijn hartstocht in werking kunnen brengen gemakkelijk ontwikkeld. Maar dit is Zwarte Magie-Tooverij. Want het is het motief en het motief alleen dat de een of andere uitoefening van macht tot Zwarte (boosaardige) of Witte (weldadige) Magie maakt. Het is onmogelijk geestelijke krachten te gebruiken indien de geringste zweem van zelfzucht in den bewerker achterblijft. Want tenzij de bedoeling geheel onbezoeeld is zal het geestelijke zich vervormen

tot het psychische, op het astraalgebied werken en dan kunnen noodlottige resultaten worden teweeggebracht. De vermogens en krachten van den dierlijken aard kunnen evengoed door de zelfzuchtigen en degenen, die wraak willen uitoefenen, als door de onzelfzuchtigen en vergevingsgezinden worden gebruikt; de vermogens en krachten leenen zich slechts aan hen die volkomen rein van hart zijn — en dit is *Goddelijke Magie*.

Wat zijn nu de voorwaarden vereischt om een bestudeerder te worden van de "Divina Sapiencia"? Want men diene te weten dat zoodanige instructie onmogelijk kan worden gegeven, tenzij men zich aan die zekere voorwaarden hebbe onderworpen en deze gedurende de jaren van studie, daaraan uiterst strikt hebbe voldaan; dit is een *sine qua non*. Geen mensch kan zwemmen tenzij hij in diep water gaat. Geen vogel kan vliegen als zijn vleugels niet zijn volgroeid en als hij geen ruimte voor zich heeft en geen moed om zich aan

de lucht toe te vertrouwen. De mensch die een tweesnijdend zwaard wil handteeren moet een volleerd meester zijn met het stompe wapen, indien hij niet zichzelf of wat erger is, anderen, letsel zal toebrengen bij de eerste pogingen.

Om bij benadering een denkbeeld te geven van de voorwaarden onder welke alleen de studie van de Goddelijke Wijsheid veilig kan worden beoefend, d. w. z. zonder dat er gevaar bestaat dat de Goddelijke plaats zal maken voor Zwarte Magie, volgt hier een bladzijde uit de persoonlijke voorschriften waarvan elke leeraar uit het Oosten wordt voorzien. Deze weinige zinsneden zijn gekozen uit een groot aantal en de verklaring staat tusschen haakjes.

1. De plaats die uitgekozen wordt om leering te ontvangen, moet zijn een plek waar de gedachten niet worden afgeleid en gevuld met "invloed-opwekkende" (magnetische) voorwerpen. Behalve andere dingen moeten de vijf heilige kleuren, in een cirkel gerangschikt, daar

aanwezig zijn. De plaats moet vrij wezen van alle kwaadaardige invloeden die in de lucht hangen.

[De plaats moet afgezonderd gehouden worden en voor geen ander doel gebruikt. De vijf heilige kleuren zijn de kleuren van het prisma op zekere wijzen gerangschikt, want deze zijn zeer magnetisch. "Met boosaardige invloeden" worden alle verstoringen bedoeld welke veroorzaakt zijn door strijd, twist, slechte gevoelens, enz. want naar men zegt drukken deze zich onmiddellijk in op het astrale licht. d. w. z. in de atmosfeer van de plaats en "hangen (daar) in de lucht." Het schijnt gemakkelijk genoeg aan deze eerste voorwaarde te voldoen, en toch is zij bij nadere beschouwing een van de moeilijkste om te vervullen.]

2. Voordat den leerling veroorloofd zal worden om van "aangezicht tot aangezicht" te studeeren, moet hij zich voorbereidende kennis verwerven in een uitgelezen gezelschap van andere *Upasaka's* (discipelen) waarvan het aantal oneven moet zijn.

[Van aangezicht tot aangezicht beteekent in dit geval een studie onafhankelijk of afgezonderd van anderen, wanneer namelijk de discipel zijn instructie

ontvangt staande van aangezicht tot aangezicht hetzij tegenover zichzelf (zijn hooger Goddelijk Zelf) of zijn Guru. Het is slechts dan dat ieder de kennis ontvangt die hem toekomt overeenkomstig het gebruik dat hij van zijn weten heeft gemaakt. Dit kan eerst gebeuren aan het eind van den leer-cyclus.]

3. Voordat gij (de leeraar) aan uwen Lanoe (leerling) de goede (heilige) woorden van *Lamrin* meedeelt of hem toestaat zich "gereed te maken" voor Dubjed, moet gij zorg dragen dat zijn denkvermogen volkomen gelouterd zij en in vrede met allen vooral met zijn andere zelve. Anders zullen de woorden van Wijsheid en van de Goede Wet worden verspild en door de winden medegevoerd.

["*Lamrin*" is een werk van Tsong-kha-pa, praktische voorschriften bevattende dat in twee deelen is verdeeld, het eene voor godsdienstige exoterische doeleinden, het andere voor esoterisch gebruik. Zich "gereed te maken" voor Dubjed wil zeggen de voorwerpen die voor het zienerschap worden gebruikt zooals spiegels en kristallen gereed te maken. De andere zelve doelt op de medebestu-

deeders. Tenzij de grootste harmonie onder de leerlingen heerscht is geen welslagen mogelijk. De leeraar kiest de leerlingen uit overeenkomstig hunnen magnetischen en electrischen aard, en brengt de positieve en de negatieve elementen tezamen welke hij nauwkeurig met elkaar doet overeenstemmen.]

4. Terwijl zij studeeren moeten de Upasaka's er voor zorgen dat zij vereenigd zijn als de vingers van één hand. Gij moet goed op hun denkvermogen indrukken dat wat den een kwetst ook de anderen behoort te kwetsen, en dat indien verheuging in den een geen weerklank vindt in het hart der anderen, de vereischte voorwaarden niet aanwezig zijn en dat het nutteloos is verder voort te gaan.

[Dit zal nauwelijks kunnen gebeuren indien de eerste keuze is gedaan in overeenstemming met de magnetische vereischte. Het is bekend dat chela's die in andere opzichten veelbelovend waren en geschikt om de waarheid te ontvangen, jarenlang moesten wachten wegens hun humeur en omdat het voor hen onmogelijk was zichzelf *in harmonie te stemmen* met hunne makkers. Want —]

5. De leerlingen moeten door den Guru worden gestemd gelijk de snaren van een luit (vina), die elk verschillend zijn en toch een klank doen hooren die in harmonie is met alle andere. Tezamen moeten zij een klavier vormen dat in al zijn deelen op de lichtste aanraking (de aanraking van den Meester) geluid geeft. Aldus zal hun denkvermogen zich openen voor de harmonieën der Wijsheid, opdat deze als kennis door elk afzonderlijk en allen tezamen zal kunnen heengaan, uitwerking teweegbrengend welke den Goden (de beheerschende of beschermende engelen) welgevallig en den Lanoe van nut zijn. Aldus zal de Wijsheid voor altijd worden ingeprint in hun hart en de harmonie der Wet zal nimmer worden verbroken.

6. Zij, die de kennis wenschen te verwerven, die tot de Siddhi's (Occulte vermogens) leidt, moeten al de ijdelheden der wereld en des levens opgeven; (hier volgt dan de opvoering der Siddhi's).

7. Niemand kan upasâka blijven, wanneer hij het onderscheid tusschen zichzelf en zijn studiegenooten gevoelt, als b.v.: "Ik ben de wijste." "Ik ben heiliger en aan den Leeraar, of in mijn gemeente welgevalliger dan mijn broeder" enz. Zijn gedachten moeten voornamelijk op zijn eigen hart gevestigd zijn en daaruit elke vijandige gedachte jegens welk levend wezen ook verdrijven. Het (dit hart) moet vervuld zijn met het gevoel van niet afgescheiden zijn van de overige wezens en van alles in de Natuur; anders kan geen welslagen volgen.

8. Een lanoe heeft alleen van buiten komende levende invloeden (magnetische uitstralingen van levende schepsels) te duchten. Om die reden moet hij, terwijl hij in zijn innerlijken aard met allen een is, zijn uiterlijk lichaam zorgvuldig afgezonderd houden van elken vreemden invloed: niemand anders mag uit zijn nap eten of drinken. Hij moet lichame-

lijke aanraking met menschen zoowel als met dieren vermijden (d.w.z. hij mag hen niet aanraken, noch door hen aangeraakt worden).

[Hij mag geen lievelingsdieren hebben en het is zelfs verboden zekere boomen en planten aan te raken. Een leerling moet, om zoo te zeggen in zijn eigen atmosfeer leven teneinde die voor Occulte doeleinden te individualizeeren.]

9. Het denkvermogen moet ontoegankelijk blijven voor alles, behalve de universeele waarheden in de natuur, opdat niet de "Leer van het Hart" slechts de "Leer van het Oog" (ledige exoterische vormendienst) worde.

10. Geen dierlijk voedsel van welken aard ook, niets dat leven in zich heeft, mag door den leerling worden genuttigd. Geen wijn, geen geestrijke dranken, geen opium mag worden gebruikt, want deze stoffen zijn als de Lhamayin (booze geesten) die zich aan den onachtzame hechten, zij verslinden het begripsvermogen.

[Wijn en geestrijke dranken bevatten, naar men wil, het slechte magnetisme van al diegenen, die bij de bereiding hebben meegewerkt en het vleesch van elk dier behoudt de psychische kenmerken van zijn soort.]

11. Overpeinzing, onthouding in alles, het inachtnemen van zedelijke plichten, vriendelijke gedachten, goede daden en zachte woorden, zoowel als goede gezindheid jegens allen en volkomen vergeten van zichzelf, zijn de zekerste middelen tot het verkrijgen van kennis en de voorbereiding voor het ontvangen van hoogere wijsheid.

12. Slechts door strikte naleving der hierboven gegeven voorschriften mag de lanoe hoopen te zijner tijd de Siddhi's der Arhats te verkrijgen, den trap van groei te bereiken, die hem geleidelijk Eén zal doen worden met het Universeele *Al*.

Deze 12 uittreksels zijn genomen uit ongeveer 73 voorschriften; het zou geen nut hebben, deze alle op te noemen,

daar zij in Europa zonder beteekenis zouden zijn. Maar zelfs deze weinige zijn voldoende om te doen zien, welke zware moeilijkheden op het pad liggen van hem, die, geboren en opgevoed in Westersche landen, een upâsaka zou willen zijn ¹⁾. Alle Westersche en voornamelijk de Engelsche opvoeding is doordrongen van het beginsel van naijver en strijd; elke knaap wordt er toe aangezet om vlugger te leeren, zijn makkers vooruit te komen en hen op allerlei wijzen te overtreffen. Wat verkeerdelijk "vriendschappelijke wedijver" wordt genoemd, wordt opzettelijk aangekweekt en diezelfde geest wordt in alle levensomstandigheden versterkt en aangewakkerd. Hoe kan dan

¹⁾ Men bedenke, dat alle "chela's zelfs leek-discipelen upâsaka's worden genoemd totdat zij hun eerste Inwijding hebben ontvangen, dan worden zij lanoe-upâsaka's. Tot op dien dag worden zelfs degenen die tot de Lhamaserieën behooren en afgezonderd worden gehouden, als "leeken" beschouwd.

een Westerling, wien zulke denkbeelden van kind af door zijn opvoeding zijn ingeprent, het er toe brengen, dat hij jegens zijn mede-bestudeerders zal gevoelen "als de vingers van één hand?" Deze studiegenooten zijn ook niet door hemzelf uitgezocht of gekozen, tengevolge van persoonlijke sympathie en waardeering. Zij zijn gekozen door den Leer- aar en wel op gansch andere gronden en hij die een bestudeerder zou willen zijn, moet allereerst sterk genoeg wezen om elk gevoel van afkeer en antipathie jegens anderen uit zijn hart te bannen. Hoevele Westerlingen zouden bereid zijn dit in ernst ook slechts te beproeven. En dan de bijzondere voorschriften voor het dagelijksch leven, het bevel om zelfs de hand van hen, die het naast en dierbaarst zijn, niet aan te raken. Hoe druischt dit in tegen alle Westersche opvattingen van genegenheid en hartelijke gevoelens? Hoe koud en hard lijkt het! En ook egoïstisch, zouden de menschen zeggen,

om zich te onthouden, anderen genoeg te schenken ter wille van zijn eigen ontwikkeling! Welnu, laten degenen, die zoo denken de poging, om in ernst het pad te betreden uitstellen tot een volgend leven. Maar laten zij zich niet verheffen op hun gewaande onzelfzuchtigheid; want in werkelijkheid is het slechts de uiterlijke schijn, waardoor zij zich laten misleiden, de conventioneele begrippen, die ten grondslag hebben overdreven emotie en sentimenteel gedoe of zoogenaamde beleefdheid en niet in de voorschriften der Waarheid.

Maar zelfs als men deze moeilijkheden, die als "uiterlijk" kunnen worden beschouwd hoewel zij toch van groot belang zijn, ter zijde laat, hoe zullen de studeerenden in het Westen "zich stemmen" tot die harmonie, welke hier van hen wordt geëischt? De persoonlijkheid is in Europa en in Amerika zoo sterk geworden, dat er zelfs geen school van kunstenaars bestaat, waarvan de leden elkaar niet

haten en jaloersch op elkaar zijn. "Be-roeps"-nijd en haat zijn spreekwoordelijk geworden; ieder tracht zichzelve ten koste van alles te bevoordeelen en zelfs de zoogenaamde wellevendheid is slechts een ledig masker, dat deze duivelen van haat en nijd verbergt.

x In het Oosten wordt de geest van "niet-afgescheiden-zijn" van kind af even gestadig ingeprent als in het Westen de geest van naijver. Daar worden persoonlijke eerezucht, persoonlijke gevoelens en wenschen niet zoo aangemoedigd als hier en worden daardoor minder overheerschend. Wanneer de bodem van nature goed is, wordt hij op de juiste wijze bewerkt en het kind groeit op tot een mensch, in wien de gewoonte, het lager zelf aan het hooger Zelf te onderwerpen sterk en machtig is. In het Westen meenen de menschen dat hun eigen voorkeur of afkeer aangaande menschen en dingen het leidende beginsel is voor hunne handelingen, zelfs wanneer zij die niet tot

hun levenswet maken en ze aan anderen trachten op te dringen.

Laten degenen, die zich beklagen, dat zij in de Theosophische Vereeniging weinig hebben geleerd, de woorden, "De sleutel in elken graad is de aspirant zelf" die in een artikel in *The Path* van Februari l.l. voorkomen, ter harte nemen. Het is niet "de vreeze des Heeren" die "het beginsel der wijsheid" is, maar de kennis van het ZELF, welke is de WIJSHEID ZELVE.

Hoe grootsch en hoe waar blijkt dan voor den bestudeerder van het Occultisme, die eenige van de hierboven verkondigde waarheden begonnen is te beseffen het antwoord, dat het Orakel van Delphi gaf aan al degenen, die Occulte Wijsheid kwamen zoeken — de woorden, die telkens weer met nadruk werden herhaald door den wijzen Socrates — MENSCH, KEN UZELVE

OCCULTISME VERSUS OCCULTE KUNSTEN.

Vaak heb ik gehoord, maar tot nog toe
nimmer geloofd,
Dat menschen bestaan die door krachtige
magische betooveringen
De wetten der natuur tot hun kwade doel-
einden kunnen buigen.
MILTON.

Verscheidene brieven betreffende het voorgaande artikel geven het bewijs dat "praktisch occultisme" op sommigen een zeer sterken indruk heeft gemaakt. Zulke brieven brengen ons tot twee logische gevolgtrekkingen welke zij buitendien versterken namelijk:

a) Dat er meer ontwikkelde en nadenkende menschen zijn die gelooven in het bestaan van Occultisme en Magie (deze twee verschillen zeer veel) dan de

moderne materialist zich verbeeldt en

b) dat de meeste van zoodanige geloovigen (vele Theosofen daaronder begrepen) geen duidelijke voorstelling hebben van den aard van het Occultisme en het verwarren met de Occulte Wetenschap in 't algemeen, de "Zwarte Kunst" inclus.

Hun voorstellingen van de vermogens die het den mensch schenkt en van de middelen die men moet gebruiken om deze te verwerven zijn even verscheiden als fantastisch. Sommigen verbeelden zich dat een Meester in de Kunst om iemand den weg te wijzen alles is wat vereischt wordt om een Zanoni te worden, anderen dat men slechts het Kanaal van Suez behoeft over te steken en naar Indië te gaan om zich direct te ontwikkelen tot een Roger Bacon of een Graaf de St. Germain. Vele nemen als ideaal Margrave ¹⁾ met zijn zich steeds hernieuwende

¹⁾ Zie "A strange story" v. Bulwer Lytton.

jeugd en weinig geven om de ziel die daarvoor als prijs werd betaald. Niet weinigen die de praktijken van de "Heks van Endor" verkeerdelijk voor Occultisme houden en "door de gapende afgrond der aarde, uit de Stygische duisternis den mageren geest oproepen tot de wegen des lichts," verlangen dat men hen krachtens dit feit beschouwe als volkomen ontwikkelde Adepten. "Ceremonieele Magie", volgens de regels die spottend zijn neergelegd door Eliphas Levie, is ook een gewaand alter ego van de Wijsbegeerte der Arhats in den ouden tijd. Kortom de prisma's waardoor het Occultisme wordt gezien door degenen die niet bekend zijn met zijn Wijsbegeerte, zijn zoo veelkleurig en verscheiden als de menscheelijke fantazie ze maar kan maken.

Zullen deze kandidaten voor wijsheid en macht zeer verontwaardigd zijn, indien men hen de volle waarheid zegt? Het is niet alleen nuttig, maar het is nu zelfs noodzakelijk geworden de meesten hunner

uit de dwaling te helpen en wel voor het te laat is. Deze waarheid kan in weinige woorden worden uitgedrukt. Er zijn in het Westen onder de ijverige honderden die zichzelven "Occultisten" noemen, nog geen half dozijn die een ook maar bij benadering juist denkbeeld hebben van den aard der wetenschap welke zij zich trachten eigen te maken. Met weinige uitzonderingen bevinden zij zich allen op weg naar de tooverij. Laten zij eerst wat orde brengen in den chaos van hun denkvermogen voor zij tegen deze bewering protesteeren. Laten zij eerst leeren wat de ware verhouding is tusschen de Occulte Wetenschappen en het Occultisme, en het onderscheid dat er tusschen deze twee bestaat, en als zij dan nog meenen gelijk te hebben kunnen zij vertoornd wezen. Laten zij ondertusschen wel begrijpen dat het Occultisme op dezelfde wijze van de Magie en de andere Geheime Wetenschappen verschilt, als de stralen der zon van een kaarsje, als de

onveranderlijke onsterfelijke Geest van den Mensch — de weerkaatsing van het absolute, oorzaaklooze en onkenbare AL — van de sterfelijke klei het menschelijk lichaam.

In ons hoogbeschaafde Westen waar de moderne talen gevormd zijn en woorden zijn gemaakt na het ontstaan van denkbeelden en gedachten zooals dat met elke taal gebeurde, werd er hoe meer die denkbeelden en gedachten materialistisch werden in de koude atmosfeer van Westersche zelfzucht en haar onophoudelijk najagen van de goederen dezer wereld, steeds minder behoefte gevoeld aan het voortbrengen van nieuwe termen om datgene uit te drukken wat men stilzwijgend beschouwde als volkomen "bijgeloof" en waar men overheen was.

Zulke woorden konden slechts overeenkomen met denkbeelden die een beschaafd mensch nauwelijks in zijn denken toeliet veronderstelde men. "Magie" synoniem voor Jongleurskunsten, "Tooverij"

gelijkstaand met de grootste onwetendheid en "Occultisme" het treurig overblijfsel van de leer der krankzinnige middel-eeuwsche Vuur-philosofen der Jacob Böhme's en der St. Martin's, dat zijn uitdrukkingen die naar men meende meer dan voldoende waren om het geheele veld der "goochelarij" te beslaan. Het zijn uitdrukkingen van minachting die meestal alleen worden gebruikt om den droesem en de overblijfselen dier donkere eeuwen en de daaraan voorafgaande donkere tijdperken van Heiden- dom aan te duiden. Daarom hebben wij in de Engelsche (Hollandsche) taal geen termen om het onderscheid en de scha- keeringen te bepalen tusschen zoodanige abnormale vermogens en de Weten- schappen die tot het verwerven daarvan voeren, terwijl zulk een bepaling in de Oostersche talen, vooral in het Sanskriet, met groote nauwkeurigheid kan worden gemaakt. Welke beteekenis brengen de woorden "wonder" en "betoovering"

(welke ten slotte hetzelfde beteekenen, daar zij beide het denkbeeld te kennen geven, dat wonderbaarlijke dingen worden voortgebracht door het overtreden van de wetten der natuur (!) altijd volgens de verklaring der aangenomen autoriteiten) dengene die zij hooren of uitspreken voor den geest? Een Christen zal — ondanks het overtreden der “natuurwetten” — terwijl hij vast gelooft in de wonderen omdat die naar men zegt door God zijn voortgebracht door middel van Mozes, de betooveringen die door de Magiërs van Pharao zijn uitgevoerd of bespotten of ze aan den duivel toeschrijven. Het is laatstgenoemde die door onze vrome vijanden met het Occultisme in verband wordt gebracht, terwijl hun onvrome vijanden, de ongelooovigen, lachen om Mozes, Magiërs en Occultisten en zich zouden schamen om een enkele ernstige gedachte aan zulke “bijgeloovigheden” te wijden. Dit komt omdat er geen term bestaat die het onderscheid

aantoont, omdat er geen woorden zijn die het licht en de schaduw kunnen aangeven en de grenslijn trekken tusschen het verhevene en ware aan den eenen kant en het absurde en belachelijke aan den anderen.

Deze laatste zijn de theologische uitlegingen welke leeren dat de natuurwetten overtreden worden door den mensch, door God of den duivel; de eerstgenoemden, de wetenschappelijke "wonderen" en de betooveringen van Mozes en de Magiërs zijn in overeenstemming met de natuurwetten, daar deze de kennis bezaten van het ware Occultisme en van al de Wijsheid van het Heiligdom, het Heiligdom der tempels was zooveel als het Koninklijk Genootschap (Royal Society) in die dagen. Het woord Occultisme is in dezen zin feitelijk misleidend daar het als vertaling moet dienen van het samengestelde woord Gupta-Vidya, "Geheime Kennis"; maar kennis van wat? Eenige Sanskriettermen kunnen ons helpen. Vier namen (behalve

vele anderen) worden zelfs in de Exoterische Purana's gegeven van de Exoterische kennis of wetenschap. Deze zijn: (1) Yajna-Vidyâ,¹⁾ de kennis van Occulte vermogens in de Natuur, opgewekt door het verrichten van godsdienstige plechtigheden en riten. (2) Maha-Vidya, de groote kennis, de Magie der Kabbalisten

¹⁾ "De Yajna, zeggen de Brahmanen, bestaat van alle eeuwigheid want zij kwam voort uit het Allerhoogste Eene waarin zij sluimerend lag van 'geen begin' af. Zij is de sleutel tot de Traividya, de driewerf heilige Wetenschap, welke de Rig verzen bevatten die de Yajus of offermysteriën leeren. De 'Yajna' bestaat als een onzichtbaar iets ten allen tijde; zij is gelijk de latente electriciteit in de electriciemachine welke slechts de werking vereischt van een geschikten toestel om te verschijn te treden. Zij strekt zich naar men wil, van het Âhavaniya of offervuur uit tot aan den hemel, een brug of ladder vormende, door middel waarvan degene die de offerande brengt in gemeenschap kan treden met de wereld van goden en geesten, en waarlangs hij zelfs in levenden lijve kan opstijgen tot hunne woonplaats". — Martin Hauge's *Aitareya-Brâhmana*.

en van die der Tantrika's, vaak Tooverij van de ergste soort. (3) Guhya-Vidya, kennis van de mystieke vermogens welke schuilen in geluid (Ether), vandaar dus in de Mantra's (gezongen gebeden, of aanroepingen), die afhangen van den rythmus en de melodie die gebruikt wordt; met andere woorden Magische handelingen gebaseerd op de kennis van de Krachten der Natuur en hun onderling verband; en (4) Atma-Vidya, een term die door de Oriëntalistten eenvoudig is vertaald als "kennis van de ziel", ware Wijsheid, maar die evenwel veel meer omvat.

Deze laatste is de eenige soort van Occultisme, waarnaar elke Theosoof, die *Licht op het Pad* bewondert en die wijs

"Deze Yajna is voorts een van de vormen der Akasha; en het mystieke woord dat haar tot bestaan brengt en door den ingewijden Priester mentaal wordt uitgesproken, is het *Verloren Woord* dat zijn aandrang ontvangt door wil-kracht". *Isis Unveiled*, Vol. I. Intr. Zie *Aitareya Brâhmana*, Haug.

en onzelfzuchtig wensch te wezen, behoort te streven. Al het andere is een of andere tak der "Occulte Wetenschappen", dat wil zeggen, kunsten gebaseerd op de kennis van de uiterste essentie aller dingen in de rijken der Natuur, zooals delfstoffen, planten en dieren, dus van dingen die tot het rijk der stoffelijke natuur behooren al moge deze essentie ook onzichtbaar zijn en tot nog toe door de wetenschap niet zijn bemachtigd. Alchemie, Astrologie, Occulte Physiologie, Giromancie, bestaan in de natuur en de exacte wetenschappen, misschien zoo genoemd omdat zij in deze eeuw van paradoxale filosofieën gebleken zijn het tegendeel van exact te wezen, hebben reeds een vrij groot aantal van bovengenoemde kunsten ontdekt. Maar de helderziendheid die in Indië wordt gesymboliseerd als het "Oog van Shiva" en in Japan het "Oneindig Gezicht" genoemd, is geen hypnotisme, het onechte kind van Mesmerisme en

kan door zulke Kunsten niet worden verkregen.

Al de andere kan men meester worden en daardoor resultaten, goede, kwade of onbeteekenende verkrijgen; maar Atmâ-Vidya hecht daaraan weinig waarde, zij sluit ze alle in en zal ze zelfs nu en dan gebruiken, maar eerst na ze van allen drossem te hebben gezuiverd en alleen voor weldadige doeleinden, zorgdragende ze te ontdoen van elk element van zelf-zucht. Laten wij dit duidelijker verklaren! Iedereen zoowel man of vrouw kan zich aan de studie begeven van een der bovengenoemde Occulte kunsten of van alle gezamenlijk, zonder voorafgaande voorbereiding en zelfs zonder een al te strenge levenswijze aan te nemen; zelfs kan een verheven standaard van zedelijkheid daarbij wel gemist worden. In het laatste geval zou de bestudeerder natuurlijk, tien tegen één, zich ontwikkelen tot een zeer behoorlijk soort van Toovenaar en hals over kop in de Zwarte Magie terecht

komen. Maar wat komt dat er op aan? De Voodoos en Dugpas eten en drinken en zijn vrolijk met het bewustzijn, dat er honderden aan hun duivelsche praktijken zijn ten offer gevallen; en hetzelfde doen de beminnelijke heeren vivisectoren en de gediplomeerde hypnotiseurs der medische faculteit; het eenige verschil tusschen deze beide klassen is, dat de Voodoos en Dugpas bewuste, en de hypnotiseerende troep onbewuste Toove-naars zijn. Dus behooren de Westersche beoefenaars daar zij zoowel als de anderen de vruchten moeten oogsten van hun werkzaamheden en van hetgeen zij hebben bereikt in de Zwarte Kunst, niet de straf te ondergaan en de reputatie te genieten, zonder de voordeelen en de vreugden welke zij er door kunnen verkrijgen; want wij zeggen het wederom vivisectie en hypnotisme zooals die door deze scholen worden beoefend zijn niet anders dan tooverij minus een kennis welke de Voodoos en Dugpas bezitten en die geen

hypnotiseur zich kan verschaffen al brengt hij vijftig jaar door met hard studeeren en proeven nemen. Laten dan degenen die het verkiezen, in de Magie knoeien, hetzij zij den aard daarvan begrijpen of niet, maar die de voorschriften die den bestudeerders worden opgelegd te streng vinden en daarom Atmâ-Vidya of Occultisme ongemoeid laten, zich zonder dat tevredenstellen. Laten zij maar in ieder geval Magiërs worden, zelfs al moeten zij daardoor gedurende de volgende tien incarnaties Voodoos en Dugpas zijn.

De belangstelling onzer lezers zal zich evenwel na alle waarschijnlijkheid richten op degenen, die onweerstaanbaar worden aangetrokken tot het "Occulte" en toch den waren aard van datgene waarnaar zij streven niet beseffen, nog ook bestand zijn tegen hartstochten en nog veel minder werkelijk onzelfzuchtig zijn geworden.

Wat gebeurt er met deze ongelukkigen zal men ons vragen, die als 't ware in

tweeën worden gescheurd door tegenstrijdige krachten? Want het is te vaak reeds gezegd, dan dat wij het behoeven te herhalen en het feit zelf is iedere opmerker duidelijk, dat er voor den mensch in wiens hart de begeerte naar het Occultisme eenmaal werkelijk is ontwaakt geen hoop meer is om vrede te vinden, geen plaats die hem rust en troost kan schenken in de gansche wereld. Door een steeds knagende onrust, dien hij niet kan verdrijven, wordt hij naar de woeste en verlaten plaatsen des levens gejaagd. Zijn hart is te zeer vervuld van hartstocht en zelfzuchtige begeerten, dan dat hij de gouden poort zou mogen doorgaan; in het gewone leven kan hij geen rust of vrede vinden. Moet hij dan onvermijdelijk tot Tooverij en Zwarte Magie vervallen en gedurende vele incarnaties een vreeselijk Karma ophoopen? Bestaat er geen andere weg voor hem?

Daar is inderdaad een andere, antwoorden wij. Laat hij naar niets hoogers

streven dan waartoe hij zich in staat voelt. Laat hij geen te zwaren last op zich nemen. Laat hij zonder ooit een Mahatma, een Buddha of een groot Heilige te worden, de wijsbegeerte en de wetenschap der ziel bestudeeren en dan kan hij een van de bescheiden weldoeners der mensheid zijn, zonder eenige "boven-menschelijke" vermogens. Siddhi's (de vermogens van den Arhat) zijn slechts voor degenen, in staat het Leven te leiden, en de vreeselijke opofferingen te doen, die vereischt worden voor zoodanige oefening en daaraan te voldoen in alle opzichten. Laten zij dadelijk weten en dat steeds onthouden, dat het ware Occultisme of Theosofie, bestaat in de "Groote Verzaking van het zelf" onvoorwaardelijk en volkomen in gedachten zoowel als in daden. Het is Altruïsme en hij die het in praktijk brengt, kan niet meer gerekend worden te staan in de rijen der levenden. "Niet voor zichzelf, maar voor de wereld leeft hij,"

zoodra hij zich door de plechtige gelofte heeft gewijd aan het werk. Gedurende de eerste proefjaren wordt veel vergeven; maar niet zoodra is hij "aangenomen", of zijn persoonlijkheid moet verdwijnen en hij moet louter een weldoende kracht der natuur worden. Daarna zijn er voor hem twee polen, twee paden, en daartusschen is geen rustplaats. Hij moet òf moeizaam opklimmen, stap voor stap, vaak door talrijke incarnaties waartusschen geen Devachanisch tijdperk ligt, langs den gouden ladder, die voert tot Mahatmaschap (den toestand van Arhat of Boddhisatwa), òf, hij zal zich bij den eersten misstap langs den ladder laten neerglijden en vervallen tot een toestand van Dugpa.

Dit alles is hetzij onbekend of er wordt geen acht op geslagen. Waarlijk indien men in staat is de verborgen evolutie van de voorbereidende aspiraties der candidaten na te gaan, vindt men vaak dat vreemde denkbeelden zich ongemerkt

meester maken van hun denkvermogen. Er zijn sommigen wier redeneervermogen door vreemde invloeden zoodanig is verdraaid, dat zij meenen dat de dierlijke hartstochten zoodanig kunnen worden verijld en opgeheven, dat hun woede, kracht en vuur, om zoo te zeggen binnenwaarts kan worden gekeerd, dat zij kunnen worden bewaard en opgesloten in 's menschen borst totdat hun energie, niet uitgegeven, maar opwaarts gekeerd wordt en aangewend tot hoogere en heiliger doeleinden! Totdat namelijk hun opgegaarde en ongebruikte kracht den bezitter daarvan in staat stelt het Ware Heiligdom der ziel binnen te treden en daar te staan in de tegenwoordigheid van den Meester, het HOOGER ZELF. Tot dit doel zullen zij niet worstelen met hunne hartstochten, noch die uitroeien; zij zullen eenvoudig door een sterke wilsinspanning de woeste vlammen onderdrukken en ze binnen zichzelf in bedwang houden, terwijl zij het vuur laten smeulen onder een

dunne laag asch. Zij onderwerpen zich met vreugde aan de pijniging van den Spartaanschen knaap, die liever zijn ingewanden liet verscheuren door den vos dan het dier weg te werpen. O, arme, verblinde ingebeelden!

Men zou zich even goed kunnen voorstellen dat een troep dronken schoorsteenvegers verhit en vuil van hun werk komend, indien zij zouden worden opgesloten in een Heiligdom dat behangen was met zuiver wit linnen, in plaats van het te bezoedelen en het door hun tegenwoordigheid te veranderen in een hoop vuile lompen, meesters zullen worden van en in dit heilig toevluchtsoord en er even onbevlekt uit te voorschijn komen. Waarom meent men dan niet dat een dozijn stinkdieren, die opgesloten worden in de reine atmosfeer van een Dgon-pa (een klooster), er uit te voorschijn kunnen komen, doortrokken van al den geur van den wierook die daar wordt gebrand? Vreemde afdwaling

van den menschelijken geest. Kan het dan zoo wezen? Laten wij het beredeneeren.

De "Meester" in het Heiligdom van onze Ziel, is het "Hooger Zelf", de Goddelijke Geest, wiens bewustzijn (in ieder geval gedurende het sterfelijk leven van den mensch in wien hij een gevangene is) is gebaseerd op en afgeleid van het Denkvermogen, dat wij zijn overeengekomen de menschelijke ziel te noemen (terwijl de geestelijke ziel het voertuig van den geest is.) Eerstgenoemde (de persoonlijke of menschelijke ziel) is op haar beurt een samenstelling, in haar hoogsten vorm, van geestelijke aspiraties, wilsinspanningen en goddelijke liefde, en in haar lager aspect van dierlijke begeerten en aardsche hartstochten die daaraan zijn meegedeeld door haar verbinding met haar voertuig, de zetel van alle deze. Zij staat dus als schakel en als middenstof tusschen den dierlijken aard van den mensch, dien zijn hoogere rede tracht te

onderwerpen en zijn goddelijken, geestelijken aard waarnaar zij neigt, telkens wanneer zij den zege behaalt in haren strijd met het innerlijke dier. Dit laatste is de instinktbezittende dierlijke ziel en het broeinest van die hartstochten, welke zooals juist is aangetoond, door eenige onvoorzichtige enthoesiasten worden gestust in plaats van uitgeroeid en in hun binnenste opgesloten. Hopen zij dan nog daardoor den modderigen stroom van den dierlijken zinkput in de cristallen wateren des levens te doen veranderen? En waar, op welk neutraal gebied kunnen deze hartstochten worden gevangen gehouden, zoodat zij den mensch niet aandoen? De ongebreidelde hartstochten van liefde en wellust zijn nog steeds levend en men laat ze nog verblijven op haar geboorteplaats, in diezelfde dierlijke ziel namelijk; want de hoogere zoowel als de lagere gedeelten van de menschelijke ziel of het denkvermogen verwerpen zoodanige bewoners, hoewel het niet te ver-

mijden is dat zij door hen als naburen worden bezoedeld. Het Hooger Zelf of de Geest is evenmin in staat zulke gevoelens op te nemen als water in staat is om zich te vermengen met olie of onzuivere vloeibare talk.

Het is dus het denkvermogen, de eenige schakel en middelaar tusschen den mensch der aarde en het Hooger Zelf, dat er alleen onder lijdt en voortdurend in gevaar verkeert door deze hartstochten die elk oogenblik weer kunnen ontwaken te worden neergesleurd, en om te komen in den afgrond van stof. En hoe kan het zich ooit stemmen tot de goddelijke harmonie van het hoogste Beginsel, wanneer die harmonie binnen dit heiligdom in voorbereiding wordt vernietigd door de tegenwoordigheid alleen van zulke dierlijke hartstochten? Hoe kan harmonie ontstaan en de zegepraal behouden, wanneer de ziel is bezoedeld en verstoord door de woeste hartstochten en de aard-sche begeerten van de lichamelijke zinnen

of zelfs van den astralen mensch? Want dit astrale, (het schaduwachtige dubbel) in het dier zoowel als in den mensch is niet de metgezel van het goddelijk Ego, maar van het aardsche lichaam. Het is de schakel tusschen het persoonlijk zelf, het lager bewustzijn van Manas en het lichaam, het is het voertuig van voorbijgaand niet van onsterfelijk leven; gelijk een schaduw door den mensch geworpen volgt het slaafsch en werktuigelijk zijn bewegingen en impulsies en neigt daardoor tot de Stof zonder ooit tot den Geest op te stijgen. Het is slechts wanneer de macht der hartstochten geheel en al dood is, wanneer zij verbrijzeld en vernietigd zijn in de retort van een onbuigzamen wil, wanneer niet slechts al de lusten en de verlangens van het vleesch gedood zijn, maar ook de erkenning van het persoonlijk zelf is uitgeroeid, en het astrale bijgevolg tot nul is teruggebracht, dat de vereeniging met het Hooger Zelf kan plaats hebben.

Wanneer het astrale slechts den overwonnen mensch weerkaatst, de nog wel levende, maar niet meer verlangende zelfzuchtige persoonlijkheid, dan eerst kan de schitterende Augoeide, het Goddelijk ZELF bewust in harmonie trillen met de beide polen der menschelijke Wezenheid, den gelouterden mensch van Stof en de steeds zuivere geestelijke Ziel, en staan in de tegenwoordigheid van den MEESTER, den Christos der mystieke Gnostieken, daarmee vereenigd, daarin opgegaan, en één met Hem voor eeuwig. ¹⁾

¹⁾ Degenen die geneigd zijn om drie Ego's in één mensch te zien, zullen niet in staat blijken de methaphysische beteekenis hiervan te vatten. De mensch is een drieëenheid, samengesteld uit Lichaam, Ziel en Geest, maar ondanks dat is de mensch toch één, en zeer zeker niet zijn lichaam, het laatstgenoemde is het eigendom, het voorbijgaande omhulsel van den mensch. De drie "Ego's" zijn, de mensch in zijn drie aspecten op de astrale, intellectuele of psychische en geestelijke gebieden of in die toestanden.

Hoe kan men het dan voor mogelijk houden dat een mensch de "nauwe poort" van het Occultisme kan binnen treden, wanneer zijn gedachten elken dag en elk uur vervuld zijn van wereldsche dingen, begeerten naar bezit en macht, met wel-lust, eerezucht en plichten, die hoe achtens-waardig ook, toch noch van de aarde en aardsch zijn?

.

Zinnelijke of zelfs mentale zelfvol-doening, sleept onmiddelijk het verlies van geestelijk onderscheidingvermogen na zich; de stem van den Meester kan niet langer worden onderscheiden van die van iemands hartstochten of zelfs van die van den Dugpa, het ware niet meer van het valsche, gezonde zedelijk-heid niet meer van louter (?). De vrucht van de Doode Zee neemt het meest schitterend mystieke voorkomen aan om slechts in asch en gal te veranderen in den mond en het resultaat is:

Diepten, die steeds dieper worden,
Duisternis steeds duisterder;
Dwaasheid voor wijsheid, schuld voor onschuld,
Angst voor verrukking en wanhoop voor hoop.

Wanneer zij eenmaal zich hebben vergist en volgens die vergissing gehandeld, deinzen de meeste menschen er voor terug hun dwaling te erkennen en geraken dus al dieper en dieper in het slijk. En hoewel het oorspronkelijk de beweegreden is welke beslist of Witte of Zwarte Magie wordt uitgeoefend, kunnen toch de resultaten zelfs van onwillekeurige onbewuste tooverij, niet nalaten slecht Karma voort te brengen. Er is reeds genoeg gezegd om te doen inzien dat tooverij bestaat in het uitoefenen van elk soort van kwaden invloed op anderen die lijden, of anderen ten gevolge daarvan te doen lijden. Karma is een zware steen die neerploft in de stille wateren des levens en deze moet steeds grooter wordende kringen van golfjes doen ontstaan, die wijder en wijder

worden bijna *ad infinitum*. Zoodanige oorzaken moeten uitwerkingen teweegbrengen en deze worden uitgewerkt door de rechtvaardige wetten der vergelding.

Veel van dien aard kan worden vermeden indien de menschen zich maar willen onthouden van het hals over kop toepassen van praktijken waarvan zij noch den aard, noch het gewicht beseffen. Van niemand wordt verwacht, dat hij een last zal dragen, die zijn kracht en vermogens te bovengaat. Er bestaan "geboren Magiërs", Mystieken en Occultisten van geboorte en rechtens directe erfenis uit een reeks van incarnaties en aeonen van lijden en mislukking. Deze zijn, om zoo te zeggen, bestand tegen elken hartstocht. Geen vuren van aard-schen oorsprong kunnen een enkele hunner zinnen of welke begeerte dan ook doen ontvlammen; geen menschelijke stem behalve de groote kreet der Menschheid kan antwoord vinden in hun ziel. Deze alleen kunnen zeker zijn te slagen; maar

men ontmoet hen slechts nu en dan en zij kunnen door de nauwe poort van het Occultisme heengaan, omdat zij geen persoonlijken last van menschenlijke *voorbijgaande* gevoelens met zich dragen. Zij hebben zich ontdaan van het gevoel der lagere persoonlijkheid, daardoor het "astrale" dier verlamd, en de gouden, 'maar nauwe poort wordt wijd voor hen geopend. Niet aldus voor degenen die nog gedurende verscheiden incarnaties den last hebben te torsen van zonden, bedreven in vorige levens of zelfs nog in hun tegenwoordige incarnatie; tenzij zij met groote voorzichtigheid voortgaan kan de gouden poort der Wijsheid voor dezulken worden veranderd in de wijde poorten en de breede weg "die ten verderve leidt" en daarom "zijn er velen die daardoor ingaan." Dit is de poort der Occulte kunsten wanneer die worden uitgeoefend met zelfzuchtige beweegredenen en zonder den beteugelenden en weldadigen invloed van Atmâ-Vidya.

Wij zijn in de Kali-Yuga en haar noodlottige invloed is duizendmaal sterker in het Westen dan in het Oosten; vandaar dat de machten van de Eeuw der Duisternis in deze cyclische worsteling zoo gemakkelijk slachtoffers maken en vandaar de vele dwaalbegrippen die tegenwoordig in de wereld worden gekoesterd. Een van deze is dat de menschen zich voorstellen dat het betrekkelijk gemakkelijk is "de Poort" te bereiken en den drempel van het Occultisme te overschrijden, zonder zich bijzonder groote opofferingen te getroosten. Het is de droom der meeste Theosofen, een droom ingegeven door begeerte naar macht en door persoonlijke zelfzucht, en zulke gevoelens kunnen hen nimmer tot het gewenschte doel leiden, want gelijk zoo juist is gezegd, door een van degenen die zich naar men gelooft voor de menscheid heeft opgeofferd: "Nauw is de poort en smal is de weg die leidt tot het eeuwige leven", en derhalve zijn er

“weinigen die hem vinden”. Zoo moeielijk inderdaad, dat bij het noemen alleen van de voorbereidende moeielijkheden, de Westersche candidaten zich verschrikt afwenden en met een huivering terugkeeren.

Laten zij hier blijven stilstaan en in hun groote zwakheid niet weer beginnen. Want wee hen, indien zij de nauwe poort den rug toekeerende, door hun begeerte naar het Occulte, ook maar één stap worden meegesleurd in de richting van de breede en meer aantrekkelijke poorten van het gouden mysterie dat schittert in het licht van begoocheling! Dit kan hen slechts tot Dugpaschap voeren en zij zullen zeker zeer spoedig ontdekken, dat zij zijn beland op die *Vià Fatale* van het *Inferno*, boven wier poort Dante de woorden las:

Per me si va nella citta dolente,
Per me si va nell'eterno dolore,
Per me si va tra la perduta gente ¹⁾.

¹⁾ Voor de Commentaren zie men “Licht op het Pad”, blz. 9—37.

